

Casus profiel dialoogtafel¹

Inleiding

De Academische Werkplaats Transformatie Jeugd Friesland (AWTJF)² heeft een uniek instrument ontwikkeld om de kwaliteit van jeugdzorg te verbeteren. Tijdens een **dialoogtafel**, een gezamenlijk gesprek, reflecteren jeugdigen, ouders en hulpverleners op de zorg die de jongere in de periode daarvoor ontving.

Werkwijze

Tijdens de dialoogtafelbijeenkomst zitten alle deelnemers vanuit hun eigen ervaringen met het hulpverleningstraject aan tafel, meestal in een vergaderruimte van het wijk- of gebiedsteam. De **onafhankelijke voorzitter** creëert ruimte voor een open dialoog, waarin inzichten in de uitkomsten van de zorg voorbij komen. Welke **factoren** hebben de hulpverlening verder geholpen, en welke zorgden juist voor belemmering (aan de hand van het model uit *figuur 1*)? Daarbij bespreken de deelnemers bijvoorbeeld de inspraak van jeugdige en ouders in de hulp en gezamenlijke besluitvorming, ingezette interventies, en samenwerking en communicatie met en tussen hulpverleners. Verder worden de beleidsmatige en organisatorische keuzes, die zijn gemaakt, besproken en welk effect deze hadden op de hulpverlening aan jeugdige en ouders. Er wordt gekeken in hoeverre de genoemde punten volgens de deelnemers incidenteel of structureel zijn en of deze ook bij andere casussen spelen. Tenslotte formuleren de deelnemers gezamenlijk concrete **aanbevelingen**. De deelnemers aan de dialoogtafel ontvangen het **verslag** van dit gesprek en kunnen hun reactie geven. Na vaststelling van het verslag hebben de onderzoekers van de AWTJF de belangrijkste inzichten vanuit de dialoogtafel visueel weergegeven in deze **casus profiel**.

Uitkomsten

Het doel van de dialoogtafel is om vanuit de **verschillende perspectieven** terug te kijken op het hulpverleningstraject en daaruit **lering** te trekken: wat er goed ging, wat er nog beter kan en wat maakt het dat dingen soepel lopen of juist stagneren. Die verschillende perspectieven leveren zicht op positieve en belemmerende factoren (op meerdere niveaus: gezin, professional, organisatie en interventies) die in de beleving van de betrokkenen een rol hebben gespeeld in de uiteindelijke resultaten van de ingezette hulp.

Het gaat dus om een **reconstructie van beleving van de deelnemers** en niet persé om een reconstructie van feiten.

Aanbevelingen

Voor professional:

- Wees outreachend en zoek de jongere op als blijkt dat deze niet naar school komt. Ga als schoolmaatschappelijk werker op huisbezoek.
- Ga niet uit van aannames in het bedenken van een plan voor jongere, maar overleg met jongere/ouders.
- Luister naar jongere en ouders en sluit aan bij hun behoeften.

Voor instanties/organisaties:

- Maak direct verbinding met jongeren die nieuw instromen op school en zorg bij aanvang van schooljaar voor een contactpersoon/aanspreekpunt voor elke jongere en communiceer dat aan jongere en ouders.
- Zorg voor warme overdracht van ene school naar de andere, bijv. overgangcoach, die als aanspreekpunt voor jongere en ouders fungeert en de regie heeft totdat de jongere 'gesettled' is op nieuwe school.
- Ga met alle betrokkenen (opleiding & zorg school, RMC, MBO Rebound, ouders) in gesprek, zodra een jongere uitvalt. Maak afspraken over wie de regie heeft als een jongere uitvalt.
- Onderzoek of de bestaande zorgstructuur op school functioneert zoals de bedoeling is en maak gebruik van de bestaande verbindingen binnen de zorgstructuur van school.

Figuur 1: Conceptueel model beïnvloedende factoren

Toelichting conceptueel model

Een uitkomst van een ondersteuningstraject is altijd het resultaat van **meerdere factoren**, die samen tot een bepaalde uitkomst leiden, dus niet het resultaat van één succesfactor of één belemmerende factor op zichzelf. Deze beïnvloedende factoren kunnen te maken hebben met het gezin, met de betrokken professionals en de organisatie (context) waarin wordt gewerkt of met de ingezette interventies.

Een **positieve factor** heeft in gunstige zin bijgedragen aan een uitkomst van het hulpverleningsproces. Het gaat dan bijvoorbeeld om hoge motivatie (gezin), goede samenwerking (hulpverleners) of bewezen effectieve hulp (interventie), e.d. Een **belemmerende factor** heeft de potentie de uitkomst van het hulpverleningsproces negatief te beïnvloeden en/of draagt bij aan een suboptimale uitkomst. Het gaat dan bijvoorbeeld om negatieve verwachtingen over de ondersteuning (gezin), hoge werkdruk hulpverleners (organisatie), gebrek aan passende hulp (interventie).

Leeswijzer profiel

De positieve factoren op verschillende niveaus zijn weergegeven in de groene blokken. De belemmerende factoren in de rode blokken. Bij de vetgedrukte factoren zijn de mogelijke **achterliggende oorzaken** in kaart gebracht. Als een factor zowel in een groen als in een rood blok voorkomt, kan dat duiden op een verschil in de genoemde factor in de specifieke casus en in het algemeen in andere casussen. Ook kan het betrekking hebben op verschillende fasen in hetzelfde traject.

¹ Mocht u deze presentatie van bevindingen willen verspreiden, dan verzoeken we u de volgende bronvermelding aan te houden:
Evaluatie hulpverleningstraject m.b.v. de dialoogtafelmethodiek. Academische Werkplaats Transformatie Jeugd Friesland. Leeuwarden.

² Voor meer informatie of contact zie: www.awtjf.nl

CASUS BESCHRIJVING

Jongere: 18+, gaat naar het MBO, heeft een sociale angststoornis, sprake van schooluitval
Samenstelling gezin: Gezin met twee kinderen
Opleidingsniveau ouder(s): MBO
Inkomen ouder(s): werkend

Hulpgeschiedenis: tijdens MBO-periode: gesprekken en ondersteuning om jongere op school te houden (circa 1 jaar), Cognitieve gedragstherapie (circa 2 jaar), hypnosetherapie (2 sessies), MBO Rebound (circa 1 jaar), traumatherapie EMDR (3 rondes), schoolbegeleiding, lotgenotengroep, Exposure therapie

UITKOMSTEN

Tevredenheid: hoog
 Ontvangen hulp sloot grotendeels aan bij behoefte jongere. Jongere heeft veel begrip ervaren.
Doelrealisatie:
 Jongere

- Gaat weer naar school
- Angst is niet meer allesoverheersend

Doelrealisatie

- Hulp voor sociale angststoornis is nog niet afgerond

BELEMMERENDE FACTOREN (↑ mogelijke oorzaken)

	POSITIEVE FACTOREN (↑ mogelijke oorzaken)
GEZIN	<p>Eigen kracht jongere:</p> <ul style="list-style-type: none"> ↑ is leergierig, opmerkzaam en ijverig ↑ is zorgzaam, kan goed luisteren en heeft verantwoordelijkheidsgevoel ↑ heeft vermogen tot reflectie en groei ↑ is gemotiveerd en heeft doorzettingsvermogen, ondanks angst ↑ is open en trouw naar de hulpverlening, houdt zich aan afspraken <p>Betrokken ouders:</p> <ul style="list-style-type: none"> ↑ zijn erg betrokken en steunend ↑ investeren veel tijd in de begeleiding ↑ nemen zelf initiatief om hulp te zoeken <p>Jongere durft zichzelf te laten zien tijdens traject:</p> <ul style="list-style-type: none"> ↑ open houding van andere jongeren
PROFESSIONAL	<p>Alliantie en goede samenwerking van professionals met jongere en ouders:</p> <ul style="list-style-type: none"> ↑ waren zeer betrokken en dachten goed mee (o.a. vanuit school) ↑ namen jongere serieus, gaven aandacht ↑ gingen met jongere mee naar nieuwe onderwijslocatie <p>Gezamenlijke besluitvorming:</p> <ul style="list-style-type: none"> ↑ professionals zochten samen met jongere en ouders naar oplossingen <p>Goede samenwerking tussen professionals:</p> <ul style="list-style-type: none"> ↑ houden zicht op de jongere, ook als het aanmeldproces wat langer duurt (RMC) ↑ dezelfde professionals betrokken bij aanmelding als voortgang van casus (RMC) ↑ schoolhulpverlener heeft zicht op hoe vervolgetraject werkt ↑ goed overleg tussen POH Jeugd en schoolhulpverlener
ORGANISATIE	<p>Snelle beschikbaarheid POH Jeugd voor gesprekken Beschikbaarheid schoolhulpverlener op school</p> <p>Zorgvuldige aanmeldingsprocedure voor MBO Rebound vanuit RMC, zodat jongeren niet uit beeld raken:</p> <ul style="list-style-type: none"> ↑ 6-wekelijks overleg met bij casus betrokken professionals over voortgang in de aanmelding <p>Ruimte voor maatwerk:</p> <ul style="list-style-type: none"> ↑ mogelijkheid bieden voor verlengd traject, zodat jongere niet halverwege het schooljaar over hoeft te stappen op een nieuwe school
INTERVENTIES	<p>MBO rebound werkt outreachend (komt naar jongeren toe als zij niet komen opdagen)</p>

GEZIN

Gezin heeft beperkt zicht op problematiek jongere:

- ↑ jongere begrijpt zelf niet altijd wat er aan de hand is en kan dit niet goed uitleggen
- ↑ problemen waren tijdens middelbare school periode nog niet goed zichtbaar in vertrouwde omgeving
- ↑ een vriendin sleepte jongere door deze schoolperiode heen, door elke ochtend samen naar school te gaan

Eigen problematiek jongere:

- ↑ heeft soms meer tijd nodig om een stap te zetten
- ↑ haakt soms snel af / faalangst
- ↑ weet niet goed wat deze wil

PROFESSIONAL

Gebrek aan gezamenlijke besluitvorming:

- ↑ begeleider school was niet goed op de hoogte van wat jongere nodig had
- ↑ begeleider school sprak met ouder over het traject en niet met jongere zelf
- ↑ school maakt eigen planning voor jongere zonder overleg hierover met jongere en ouders

Handelingsverlegenheid professionals op school:

- ↑ niet goed weten hoe met de jongere en de situatie om te gaan om zo goed mogelijk te kunnen helpen

MBO-Rebound is pas laat als oplossing aangedragen:

- ↑ er is te lang gezocht naar een oplossing binnen school

Gebrek aan begeleiding jongere op school:

- ↑ onduidelijkheid in communicatielijnen
- ↑ onduidelijkheid over regie, zowel voor school, ouders als betrokken POH Jeugd

Alliantie school – jongere/ouders::

- ↑ signalen zijn niet / te laat opgepakt
- ↑ niet aangesloten bij vraag/behoefte van ouders: deze kunnen nergens terecht en voelen zich niet gehoord
- ↑ gebrek aan contactpersoon/aanspreekpunt/mentor
- ↑ school liet jongere meteen gaan toen zij wilde stoppen
- ↑ er was nog geen binding tussen school en jongere (binnen een week uitgevallen)
- ↑ het was een zakelijkere opleiding, met bijpassende cultuur

Gebrek aan warme overdracht tussen scholen voortgezet onderwijs:

- ↑ geen inzet van overgangcoach

ORGANISATIE

Schoolstructuur vertraagt aanmeldingsproces:

- ↑ in laat stadium duidelijkheid over geen toelating op school van keuze
- ↑ in de zomervakantie kon niets geregeld worden in relatie tot school
- ↑ pas na de zomervakantie starten bij MBO Rebound i.p.v. voorjaar

Zorgstructuur school functioneert niet zoals bedoeld:

- ↑ tijdens het 6-wekelijks ZorgAdviesTeam-overleg op het MBO worden niet alle relevante leerlingen besproken
- ↑ het is niet altijd duidelijk wie mist in de klas en wie is uitgevallen
- ↑ verantwoordelijkheid voor inbrengen leerlingen ligt bij professionals die daar beperkt zicht op hebben

Niet bestaande opleidingen op website school vermeld en studenten kunnen zich hiervoor aanmelden

- ↑ onduidelijk voor school en voor jongere waar jongere moest zijn

Uitval op school leek onomkeerbaar:

- ↑ gebrek aan vangnet/maatwerk en ondersteuning op school voor jongeren, die school verzuimen

INTERVENTIES

Gebrek aan Passend Onderwijs op MBO:

- ↑ geen alternatieven / maatwerk voor studenten om onderwijs te kunnen volgen
- ↑ gebrek aan oefenruimte vertraagt effect therapie

Loopbaantraject niet passend voor jongere met sociaal-emotionele problematiek (traject is geen dagbesteding)

- ↑ traject was nieuw op school, net gestart en nog niet uitgekristalliseerd
- ↑ gebrek aan uitgebreide intake / overdracht voor de start van het traject (gebrek aan informatie over jongere)